

Hazırladı: Yunus Kazımov (AƏSMA)

3. Müəssisə istehsal menecment sisteminin obyektı kimi.

Bazar İqtisadiyyatı şəraitində müəssisələrin idarə edilməsi mərkəzləşdirilmiş inzibati idarəetmə sistemi ilə müqayisədə xeyli mürəkkəbləşir. Bu onların hüquq və məsuliyyətlərinin genişlənməsi və həmçinin dəyişən ətraf təsərrüfat mühitinə daha çevik uyğunlaşması zərurəti ilə əlaqədardır. Bazar iqtisadiyyatı şəraitində əvvəllər təşkilatlar qarşısında qoyulmayan və ya onlar tərəfindən müstəqil həll edilməyən yeni məqsədlər və məsələlər meydana çıxmış, çoxlu yeni müəssisələr yaradılmış, mülkiyyət formaları dəyişmiş, yeni təsərrüfat əlaqələri yaranmış, idarəetmənin bazar mexanizmləri formalaşmış və formalaşmaqdadır. Bununla əlaqədar yaranan problemləri müasir menecment olmadan həll etmək mümkün deyildir. Bununla belə, yeni sosial və iqtisadi münasibətlər möhkəmləndikcə, menecmentin rolu getdikcə artacaqdır. Menecment-ictimai inkişafın güclü hərəkətvericisi və sürətləndiricisidir.

“Menecment” termini bir qayda olaraq müxtəlif mənəflərdə işlənir. “Menecment” hərfi mənada insanlara rəhbərlik deməkdir. Hazır ki zamanda menecmentə çoxlu və müxtəlif təriflər verilmişdir. Odur ki, ona verilən təriflər tam olmayacaqdır. Ona görə də biz, bu təriflər üzərində dayanmayacağıq. Bizim üçün məqsədəuyğun odur ki, istehsal və təşkil ilə əlaqədar qəbul olunmuş “menecment” və “menecment sistemi” anlayışlarına diqqət yetirək.

“Menecment” — insanlarn məqsədlər sisteminə nail olmaq üçün proseslərin təşkili ilə, əlaqələndirilməsilə məşğul olan, elmi baxımların, marketinq konsepsiyasının və s. insan amillərinin istifadə edilməsilə qəbul olunan və realizə edilən peşə fəaliyyəti növüdür.

Müasir menecment - idarəetmə qərarlarının minlərlə mümkün olan variantları və nüanslarıdır. Bir müəssisənin işləyib hazırladığı və özünü yaxşı göstərən iş yasaqları (ba-xımlar), başqa müəssisə üçün nəinki faydasız, hətta zərərli ola bilər.

Konkret vəziyyətlərdə menecment gedişlərinin çox variantlılığı, təsərrüfat kombinasiyalarının çevikliyi və qeyri-adiyliyi, iş fəaliyyətinin bu və ya digər üsulunun təkrar olunmazlığı işçi idarəetmənin əsasını təşkil edir.

Menecment mürəkkəb, sahələrarası elm olub, müxtəlif elmlərin əsaslarıdır. Müstəqil bilik sahəsi olan menecment texnika, ekologiya, iqtisadiyyat, psixologiya, riyaziyyat, sosiologiya, idarəetmənin təşkili, hüquq və s. fənlərlə qarşılıqlı əlaqəlidir. Menecment sistemi rəqabətqabiliyyətli qərarların qəbulu və realizə edilməsinə imkan verən elmi baxımlar, metodlar, məqsədli, təminat, funksional və idarəedici alt sistemləri özündə birləşdirən sistemdir. Beləliklə, menecment kompleks elmdir və onun məqsədi rəqabətqabiliyyətli və səmərəli idarəetmə qərarlarının və eyni zamanda bütünlükdə müəssisənin menecment sisteminin yerinə yetirilməsinə nail olmaqdır.

“Müəssisənin menecmenti” dedikdə, iqtisadiyyatın istənilən müəssisəsində son məqsəd kimi mənfəət götürmək üçün fəaliyyətinin idarə edilməsi başa düşülür. Müəssisələr sənaye, ticarət, inşaat, nəqliyyat və s. sahələrinə aid olub, müxtəlif növ fəaliyyət dairələrində, elmi-tədqiqat və təcrübə-konstruktor işləri (ETTKİ), istehsal, satış, maliyyə və s. sahələrdə işləyə bilərlər. Müəssisənin və ya firmanın təsərrüfat fəaliyyətinin